

**FUNDAMENTALS OF DEVELOPING MEDIA COMPETENCE OF PRESCHOOL
EDUCATIONAL INSTITUTIONS**

Nargiza Muminova Sabitdjanovna

Senior Lecturer of the Institute for Retraining and Advanced Training of Directors and Specialists of Preschool
Education

ABSTRACT

The article is devoted to the development of media competence of teachers of preschool educational organizations. The author notes that innovative processes in media-content preschool education serve as a tool for creating and developing an educational environment aimed at developing the child's personality.

Keywords: media, educational system, primary education, media learning

INTRODUCTION

Бугунги кунда алоқа воситаларининг ривожланиши, уларнинг компьютерлаштирилиши, электронпочта, интернет, космик теле-радио алоқа тизимларининг такомиллашиши ахборот алмашув имкониятларини кескин даражада кенгайтиб кетаётганидан далолат бермоқда. Шунинг учун ҳам кишиларда айниқса, ўсиб келаётган ёшларда ахборот олиш маданиятини шакиллантириш асосий вазифалардан бири ҳисобланади. Шундай экан, ахборот маконини глобаллашуви шароитида медиатаълимнинг ўрни ниҳоятда муҳим бўлиб, ижтимоий – сиёсий аҳамият касб этади. Жаҳон тарақиётининг ҳозирги босқичида глобаллашув жараёни жамият ҳаётининг барча соҳаларига кириб келмоқда. [2]

Мактабгача таълим тизимининг замонавий ривожланиши мактабгача таълим тарбия жараёнига янгиликларни фаол жорий этишни ўз ичига олади, бу еса унинг фаолияти самарадорлигига таъсир кўрсатади. Бундай ҳолда мактабгача таълимдаги инновацион жараёнлар бола шахсини ривожлантиришга қаратилган таълим муҳитини яратиш ва ривожлантириш учун восита бўлиб хизмат қилади.

Медиатаълимнинг ўзи нима, унинг моҳияти ва хусусиятли жиҳатлари нимада эканлиги борасидаги сўнги йилларда педагогик муҳитда энг долзарб масалага айланди. Таълимнинг ахборот-коммуникация воситаларига асосланган замонавий таълим парадигмаси болаларга тайёр билим ва кўникмаларни узатишни эмас, балки болада мустақил фаолият кўникмаларини уйғотишга асос бўлади. Шу билан бирга, болаларнинг бевосита ўқув фаолияти давомида ишлаши интерактив компьютер дастурлари ва аудио-визуал воситалар орқали ўқитувчи билан мулоқот қилиш характерига эга.

Мактабгача таълим жараёнида ахборот коммуникация технологияларидан фойдаланишнинг асосий шартларидан –болалар коммуникация технологиялари имкониятларини биладиган, у билан ишлаш кўникмаларига эга бўлган, мактабгача таълим ташкилотларида компьютерлардан фойдаланишнинг санитария меъёрлари ва қоидаларини, уларни қўллашнинг ахлоқий қоидаларини биладиган бола шахсини тарбиялашдир.

MAIN PART

Медиа истеъмолининг юксак даражаси ҳамда замонавий жамиятларнинг оммавий ахборот воситалари билан тўлиб-тошганлиги.

1. Медианинг мафқуравий муҳимлиги, ва саноат тармоғи сифатида уларнинг аудитория онгига таъсири.

2. Медиа ахборот микдорининг тез ўсиши, уни бошқариш ҳамда унинг тарқалиши механизмларининг кучайиши.

3. Асосий демократик жараёнларга медианинг сукулиб кириши жадаллиги.
4. Барча соҳаларда визуал коммуникация ва ахборот қийматининг ортиши.
5. Мактаб ўқувчилари (талабалар)ни келажакдаги талабаларга мос йўналиш билан ўқитиш зарурати.

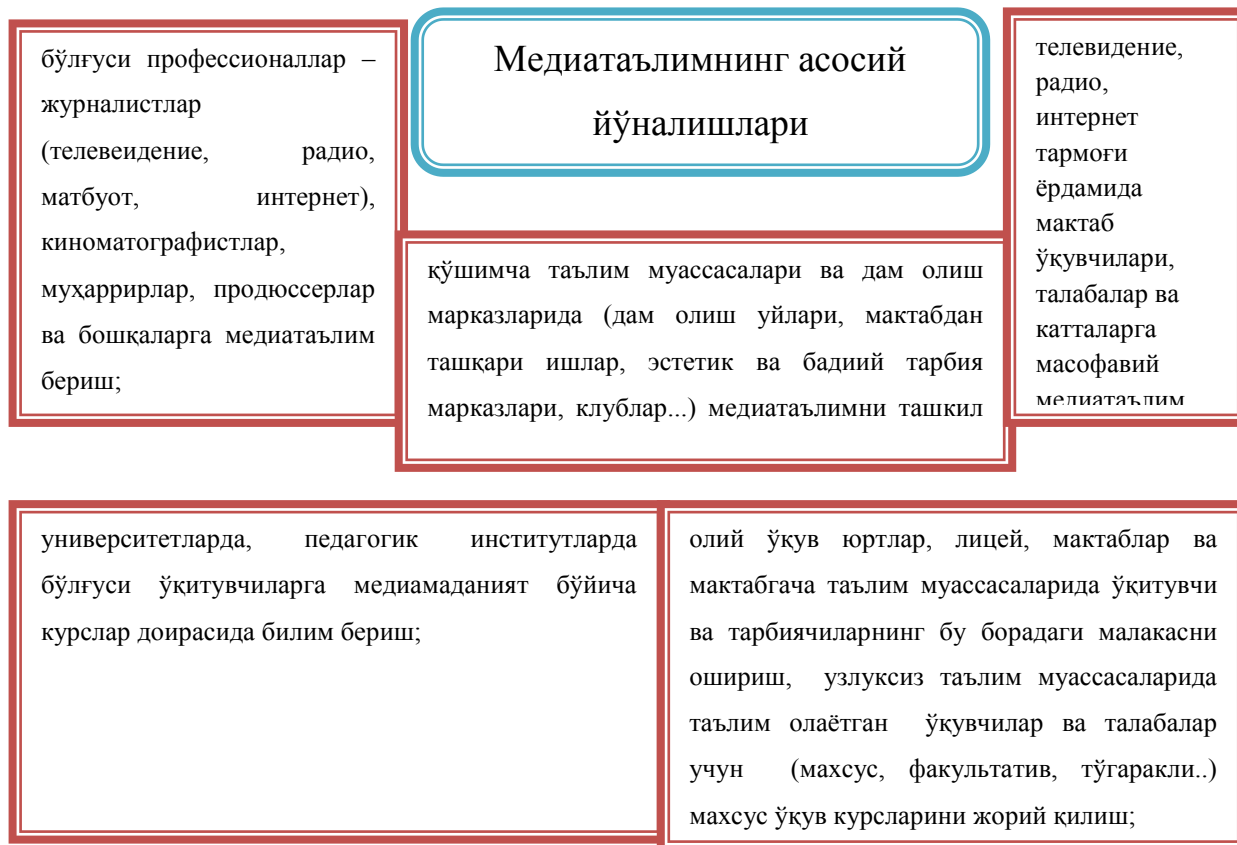
6. Ахборотни хусусийлаштиришнинг ўсиб бораётган миллий ва халқаро жараёнлари. [5]

Шундай қилиб, медиа (оммавий коммуникация воситалари) кишилар ҳаётида ва таълим жараёнида кундан-кунга катта-рол ўйнамоқда.

Медиатаълимнинг мақсади ёшларда медиага нисбатан танқидий муносабатни шакллантириш, уни ўқув ташкилотларидан (мактабгача таълим ташкилотлари, мактаб, олий ўқув юртларини) кейинги ҳаётда оммавий ахборот воситаларининг креатив (ижодкор) фойдаланувчисига айлантиришдир.

Медиатаълимнинг асосий вазифалари:

Замонавий ахборотлашган жамият шароитида янги авлодни турли ахборотни тушунишга, унинг руҳиятга таъсири оқибатларини англашга, техник воситалар ёрдамида коммуникациянинг оғзаки бўлмаган шакллари асосида мулоқот усулларини ўзлаштиришга ўргатишдир.

мустақил ва узлуксиз медиатаълим (бу назарий жиҳатдан инсоннинг бутун ҳаёти давомида амалга оширилиши мумкин).

Шундай қилиб, анъанавий медиатаълим ёшлар тарбиясининг қуйидаги мақсадларини илгари сурган:

- юксак маданиятга ҳурмат;
- ахлоқий соғлом хатти-ҳаракат меъёрлари;
- сиёсат тўғрисидаги оқилона тасаввурлар.

Бугунги кунда ушбу соҳада янги оммавий ахборот воситалар пайдо бўлиши билан юзага келган ўзгаришлар юз бермоқда. Кўпинча медиатаълим ёшларни оммавий ахборот воситалардан асраши лозим бўлган эмлаш тури сифатида идрок этилмоқда, аммо бундай ёндошув барча нарсани салбий оқибатларга олиб бориб тақабан ҳолдаболаларга янги оммавий ахборот воситалардан фойдаланишдан олиниши мумкин бўлган барча қониқишларни бера олмайди[3]. Ҳозирда медиатаълимдан ёшларни ўз танловига қўра онгли қарор қабул қилишни рағбатлантирувчи ҳимоя ва тайёргарликнинг омухта шаклларини тақозо этмоқда. Медиатаълим ёшлар ўртасида оммавий ахборот воситаларни тушунишни ривожлантиришни кўзда тутати, бу ўз навбатида уларни қуршаб турган медиамаданиятда онгли иштирок этишига, унга қизиқишига олиб боради.

Мақтабгача тарбиядан бошлаб олий ўқув юртидаги таълимга қадар таълимнинг барча босқичларида медиатаълимнинг аҳамиятини ҳисобга олган ҳолда, умумтаълим мактаблари, академик лицейлар дастурлари ва ўқув режаларига ушбу йўналиш бўйича махсус қурсларни қиритиш зарур бу ҳам алоҳида дарслар шаклида, ҳам махсус ёки мажбурий қурслар кўринишида амалга оширилиши мумкин.

Бундан ташқари, тарбиячилар мақтабгача таълим ташкилотларида ёш болаларнинг ёшга оид анатомик, физиологик ва психологик хусусиятлари ҳамда ўқув фаолиятининг диагностикаси хусусиятларидан яхши хабардор бўлишлари лозим. Мақтабгача таълим ташкилотлари тарбиячиларининг медиакомпетентлигини ривожлантириш муҳим аҳамиятга эга.

Шу муносабат билан мақтабгача таълим тизимида ахборот қоммуникация технологияларини жорий этишнинг зарурий шарти мақтабгача таълим ташкилотлари ўртасида қасбий ахборот маданияти ва умумий ахборот маданиятини шакллантиришидир. Қомон билан ҳамнафас бўлишни истаган иждоқор тарбиячилар ўз амалий фаолиятларида ахборот қоммуникация воситаларидан фойдаланиш ва уни амалга ошириш имқониятларини ўрганишлари, бола учун янги технологиялар олами учун қўлланма бўлиши ва улар учун ахборот маданияти асосларини шакллантиришлари зарур.

Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, тарбиячининг медиакомпетентлиги деганда “Ўқув фаолиятида қомонавий ахборот-қоммуникация технологияларидан муқтақил равишда қенг қўламдаги ўқув вазиқаларини ҳал этишга тайёрлиги ва бу соҳада малақа ошириш йўллари қойиҳалаштириш қобилияти тушунилади“. Тарбиячининг медиакомпетентлигини ошириш унинг иш фаолиятини фаоллаштириш ва осонлаштириш имқонини беради, тарбиячининг ривожланиши ва ўз-ўзини ривожлантириш, ўқув-услугий фаолиятини тақомиллаштириш имқониятини яратади.[1] Ахборот-қоммуникация технологияларидан таълим қараёнида фойдаланиш: болаларда ўқув фаолиятига қизиқишни оширади ва тарбиячиларнинг қасбий салоҳиятини оширади. Мақтабгача таълим ташкилотлари ўқитувчиларининг медиакомпетентлигини ошириш узлуксиз малақа ошириш тизимида амалга оширилади. Тарбиячиларнинг ахборот қоммуникация технологиялари бўйича қилимлари бевосита ўқув фаолиятида болалар билан ишлаш мазмуни ва усуллари тўғрисидаги ахборотлар оқимини қўпайтириш ҳамда унга тайёргарлик кўриш учун сарфланадиган вақтни қамайтириш имқонини беради.

Тарбиячилар мактабгача таълимнинг энг муҳим таркибий қисми болалар фаолияти эканлигини унутмасликлари лозим. Бевосита ўқув фаолиятининг ҳар хил турлари бир-бирини тўлдириши мумкин ва улар бола ривожланишининг барча босқичларида ўзгариши керак. Демак, беш ёшда бундай таълимнинг асосини ахборот коммуникация технологияларидан фойдаланиб ўйин фаолиятининг тарбиявий характери ташкил этиши керак. Қизиқувчан мактабгача тарбия ташкилотлари тарбияланувчилари компьютерда ўйин ўйнаб ўз қизиқишлари билан боғлиқ бўлган нарсаларни эслаб қоладилар, шунинг учун бундай тадбирлар ўзига хос, қисқа ва тушунарли бўлиши керак. Маълумотларни шундай жойлаш керакки ўрганаётган боланинг тажрибасига асосланган бўлиши керак.

Мактабгача тарбия ташкилотлари тарбиячиларининг медиакомпетентлигини ривожлантириш учун: мактабгача таълим ташкилотларни компьютер техникаси билан жиҳозлаш; компьютер ўқув дастурлари банкни тизимлаштириш; дидактик ва методик материаллар тайёрлаш; таълим жараёни ва бошқариш учун дастурий таъминот фаолияти; ва Интернетга кириш хусусиятларидан тўлиқ фойдаланиш; мактабгача таълим сайтини янада ривожлантириш; мактабгача таълим ташкилотлари тарбиячи-ўқитувчи ва ходимларининг media маданиятини такомиллаштириш янада яхши натижа беради[4].

CONCLUSION

Хулоса қилиб айтганда, медиатаълим мамлакатимизнинг таълим соҳасида, жумладан, мактабгача таълим тизимида муносиб ўрин эгаллаши лозим. Бу вазифани бажаришда мактабгача таълим ташкилотларипедагогларни малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш институтлари фаолиятини самарасини ошириш беқиёс аҳамият касб этади.

Бизнинг мамлакатимизда медиатаълимни ривожлантириш истиқболлари XXI асрда шахснинг ижтимоийлашув жараёни, бугунги кунда ўта долзарб ва аҳамиятли бўлиб турган фуқаролик жамияти асосларини шакллантириш муаммолари билан бевосита боғлиқдир.

REFERENCES

1. Мактабгача таълим ва тарбия тўғрисидаги 595-сон қонун- Тошкент. ш.,2019 йил 16 декабрь,
2. Бабаджонов С.С., Маннопов.А.А. Место и роль медиаобразования в современном мире. Тамбов. 2014.
3. Федоров А.В. Современный мир и медиаобразование. Журнал «Медиаобразование» №2 2008г. Г. Тагенрог.
4. Пахрутдинов Ш.И. Барқарор тараққиёт ва раҳбар масъулияти. Т., Академия 2011.
5. Умарова Н.Т. Глобаллашув шароитида ахборот хуружларига қарши кураш. Академия. Т., 2005.